

VILNIAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Biudžetinė įstaiga, Rinktinės g. 50, LT-09318 Vilnius, tel.: (8 5) 275 1961, 275 6925, 275 1990

el. p. vrsta@vrsta.lt, interneto svetainė www.vrsta.lt.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188708224

Vilniaus susivienijimo „Sodai“ pirmininkui
Romasiui Vaitekūnui
El.p. vilniaussodai@gmail.com

Nr.
I 2024-05-08 El. laišką

DĖL INVAZINIŲ ŠLIUŽŲ NAIKINIMO

Vilniaus rajono savivaldybės administracija (toliau – Savivaldybė) gavo Jūsų 2024 m. gegužės 8 d. raštą Nr. A34(1)-4321 „Dėl invazinių šliužų naikinimo“, kuriuo informuojate apie šliužų paplitimą sodo bendrijose ir ne tik ir prašote taikyti gausos reguliavimo priemones.

Informuojame, kad Luzitaninis arionas įtrauktas į Invazinių Lietuvoje rūšių sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 16 d. įsakymu Nr. D1-433, todėl šios invazinės rūšies naudojimo apribojimai ir kontrolės aspektai nustatyti Invazinių rūšių kontrolės ir naikinimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. 352 „Dėl Introdukcijos, reintrodukcijos ir perkėlimo tvarkos aprašo, Invazinių rūšių kontrolės ir naikinimo tvarkos aprašo, Invazinių rūšių kontrolės tarybos sudėties ir nuostatų, Introdukcijos, reintrodukcijos ir perkėlimo programos patvirtinimo“, tačiau, siekiant užtikrinti, kad invazinės rūšys neplistų į gretimus sklypus ar vandens telkinius, Laukinės gyvūnijos įstatymo 24 straipsnio 6 dalis numato, kad „*Aplinkos ministerija ir (ar) jos įgaliota institucija priima sprendimus dėl invazinių rūšių plitimo prevencijos ir valdymo priemonių, nustato įpareigojimus vandens telkinių ir žemės savininkams, naudotojams ir valdytojams dėl atskirų invazinių rūšių, kurios nurodomos Invazinių rūšių valdymo ir naikinimo tvarkos apraše, naikinimo priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti, kad invazinės rūšys neplistų į gretimus sklypus ar vandens telkinius, įgyvendinimo. Įpareigojimai dėl atskirų invazinių rūšių naikinimo priemonių įgyvendinimo nustatomi atsižvelgiant į šių rūšių daromą neigiamą poveikį biologinei įvairovei, žmonių sveikatai, plitimo ypatumus ir į naikinimo priemonių veiksmingumą.*“

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsniu, savarankiškosios savivaldybių funkcijos yra: aplinkos kokybės gerinimas ir apsauga, aplinkos monitoringas; sanitarijos ir higienos taisyklių tvirtinimas ir jų laikymosi kontrolės organizavimas, švaros ir tvarkos viešosiose vietose užtikrinimas.

Vilniaus rajono savivaldybės tvarkymo ir švaros taisyklių, patvirtintų Vilniaus rajono savivaldybės tarybos 2017 m. kovo 31 d. sprendimu Nr. T3-127 „Dėl Vilniaus rajono savivaldybės tvarkymo ir švaros taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Tvarkymo ir švaros taisyklės), 7 punkte numatyta, kad priskirtose teritorijose asmenys privalo tvarkyti savo sklypą, rūpintis jo estetiniu vaizdu ir prižiūrėti taip, kad nepakenktų trečiams asmenims. Turi rinkti šiukšles, valyti sąnašas, šienauti, tvarkyti želdinius, surinkti nukritusias šakas, statybines ir kitas atliekas išvežti į tam skirtas vietas, 46.9 punkte numatyta, kad Bendrojo naudojimo ir priskirtose teritorijose draudžiama užsiimti bet kokia veikla (įvairių atliekų, maisto produktų kaupimas), kuri gali sukelti aplinkos užterštumą ar skatintų parazitų ar graužikų veisimąsi.

Savivaldybė pagal 2023 m. kovo 27 d. sutartį su Vilniaus universitetu vykdė invazinių šliužų paplitimo stebėseną Bukiškio gyvenvietėje ir apylinkėse. Vilniaus universiteto Gyvybės mokslų centro specialistai parengė atliktos stebėsenos ataskaitą, kurioje darytina išvada, kad viena iš pagrindinių Luzitaninio ariono (*Arion vulgaris*) plitimo priežasčių, yra nekontroliuojamai atsirandančios žaliųjų atliekų (kompostinių) krūvos, kurios tampa invazinių šliužų plitimo židiniais, todėl svarbu tvarkyti minėtas teritorijas. Gyventojai surinkę savo kieme šliužus, turėtų nemesti jų

gyvų už tvoros, nes tokiu būdu yra plečiama jų populiacija. Surinktus šliužus ir/ar sraiges privaloma sunaikinti, geriausia užpilant druskos.

Atliekų tvarkymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. liepos 14 d. įsakymu Nr. 217 „Dėl Atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“, 66 punkte numatyta, kad žaliųjų (sodų, parkų ir želdynų tvarkymo) atliekų turėtojai šias atliekas turi rūšiuoti jų susidarymo vietoje ir apdoroti kompostavimo įrenginiuose patys arba perduoti jas tokių atliekų apdorojimo įmonei, 66 punktas numato, kad gyventojai gali tvarkyti biologines atliekas vadovaudamiesi „geros kaimynystės“ principu, pavyzdžiui, gali atiduoti biologines atliekas kitiems fiziniams asmenims, turintiems atitinkamus biologinių atliekų apdorojimo įrenginius (pavyzdžiui, kompostavimo kontenerius (dėžes)).

Reikalavimai kompostavimui buityje yra numatyti Biologiškai skaidžių atliekų kompostavimo aplinkosauginių reikalavimų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. sausio 25 d. įsakymu Nr. D1-57 „Dėl Biologiškai skaidžių atliekų kompostavimo aplinkosauginių reikalavimų patvirtinimo“ 35.1 punkte, kuriame nurodoma, kad kompostavimo vieta turi būti parenkama nuošalioje (kuo toliau nuo gyvenamųjų pastatų) sklypo vietoje ne arčiau kaip 2 metrų atstumu nuo gretimų sklypų ribos. Turint raštišką gretimo sklypo naudotojo sutikimą, kompostavimo vieta gali būti įrengiama mažesniu kaip 2 metrų atstumu nuo gretimo sklypo.

Taip pat biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo reikalavimai yra išdėstyti Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklėse, patvirtintose Vilniaus rajono savivaldybės tarybos 2016 m. gruodžio 22 d. sprendimu Nr. T3-513 „Dėl Vilniaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo reikalavimai).

Biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo reikalavimų ir Tvarkymo ir švaros taisyklių laikymosi kontrolę užtikrina Savivaldybės administracija. Teisę surašyti administracinių nusižengimų protokolus už taisyklių nesilaikymą turi Savivaldybės administracijos direktoriaus įgalioti specialistai ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse nurodyti pareigūnai.

Vadovaujantis 2003 m. gruodžio 18 d. Lietuvos Respublikos sodininkų bendrijų įstatymo Nr. IX-1934 (toliau – Įstatymas) 3 straipsniu, kuris numato, kad Sodininkų bendrija (toliau – Bendrija) yra atitinkamo administracinio vieneto bendruomenės dalis, visapusiškai plėtojanti mėgėjišką sodininkystę, puoselėjanti ir tausojanti gamtą ir kraštovaizdį. Bendrija yra ribotos civilinės atsakomybės pelno nesiekiantis viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas – įgyvendinti sodininkų bendrąsias teises ir pareigas, susijusias su mėgėjiško sodo teritorijos ir joje esančių bendrojo naudojimo objektų valdymu, priežiūra ir naudojimu. Bendrija savo veikloje vadovaujasi Civiliniu kodeksu, Bendrijos įstatymu, įstatais ir vidaus tvarkos taisyklėmis. Įstatymo 14 straipsnyje numatyta, kad Bendrijos valdymo organai yra bendrijos narių susirinkimas ar vienasmenis – tik bendrijos pirmininkas arba kolegialus – bendrijos valdyba. Bendrijos valdymo organas organizuoja bendrijos veiklą ir prižiūri, ar laikomasi jos įstatų (Įstatymo 18 straipsnis).

Atsižvelgdami į minėtus teisės aktus ir jų nuostatas, siūlome informuoti sod. b-jos pirmininkus narius apie būtinybę tinkamai tvarkyti biologines atliekas, pavišinti skelbimo lentose rekomendacijas sod. b-jos nariams, kaip reikėtų atpažinti ir kokių priemonių imtis dėl invazinių šliužų naikinimo. Papildomai išsiųsime Jūsų nurodytu el. paštu lankstinuką dėl Invazinių šliužų naikinimo, kuriuo galėsite pasidalinti su sod. b-jų pirmininkais. Taip pat siūlome kreiptis į Lietuvos entomologų draugiją ir pranešti apie pastebėtus šliužus invaziniai.sliuzai@gmail.com.

PRIDEDAMA. Rekomendacijos invaziniam šliužams naikinti, 10 lapų.

Administracijos direktorius

Vladislav Kondratovič

REKOMENDACIJOS APSAUGAI NUO INVAZINIŲ ŠLIUŽŲ

2021 06 25

Paruošė: dr. G. Skujienė ir dokt. M. Adomaitis

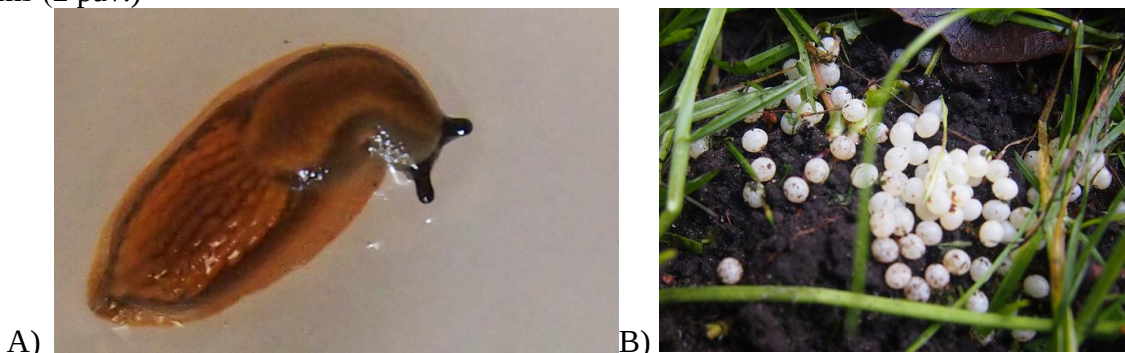
Vilniaus universitetas, Gyvybės mokslų centras, Biomokslų institutas

SVARBU PRISIMINTI:

- Nė viena priemonė nepasižymi 100% efektyvumu, todėl tik nuolatinės visų pasirinktų priemonių taikymo pastangos bus veiksmingos.
- Nė viena priemonė neveikia „iš karto“ (nepriklausomai, ką rašo ant pakuotės!), poveikis pasimatys po 3-4 savaičių, todėl per vėlai pradėjus taikyti – šliužai jau gali būti spėję sudėti dalį kiaušinių...
- Trečia, neįmanoma atsikratyti šliužų, jei vienas kaimynas kovoja, o kito kaimyno sode yra šliužų dauginimosi židiniai – reikia imtis priemonių ir ten.
- Ketvirta, jei nematote šliužų, tai dar nereiškia, kad jų nėra – gal jie maži (ir jų nepastebite) arba jie slepiasi ten, kur neieškote, **tačiau kuo jie didesni, tuo jūsų kova bus neveiksmingesnė...**
- Veiksmingiausia – sunaikinti kiaušinių dėtis.

ATPAŽINIMAS

Jaunikliai rusvi su dviem ryškiomis verpstės formos juostom išilgai kūno šonų (1 pav., A). Svarbiausias požymis – **juodi akių čiuopikliai (1 pav. A)**, kurie juodi išlieka ir suaugusiems šliužams (2 pav.)

1 pav. Jaunas invazinis šliužas (A) ir invazinių šliužų dėtis (B), kur kiaušinių gali būti 20-225, o vienas kiaušinis yra iki 5 mm skersmens (Nuotr. M. Adomaičio)

Suaugę šliužai vienspalviai, rudi arba oranžiniai, bet visada aiškūs juodi akių čiuopikliai (2 pav.)

2 pav. Suaugę invaziniai šliužai: šviesiai ruda forma (A) ir oranžiškai ruda forma (B) (Nuotr. M. Adomaičio)

NAMŲ ir DARŽŲ APSAUGOJIMO REKOMENDACIJOS

1. APLINKOS SUTVARKYMAS

Šliužai nepakenčia tiesioginės saulės spindulių ir sausros, todėl pažvelgę į sodybą, pagalvokite, kur jų dažniausiai aptinkate ir kur jie slepiasi saulėtomis dienomis ir žinokite, kad tokiose vietose turėtų atsirasti kiaušinių dėtys:

- Augalų atliekų ir kitokios organikos krūvose: po nušienauta drėgna žole ar šienu, piktžolių, pūvančių obuolių, organinio maisto likučių ir pan.
- Po indais naminių gyvūnų ėdalui, lesalams ir vandeniui (lietingomis dienomis matysite ir indų viduje);
- Po augalų vazonais, dėžutėmis ir dekoratyvinėmis puošmenomis (tiks viskas: plytelės, „akmenys“, figūros ir kt.);
- Po įvairiais daiktais „ne vietoje“ ar tarp daiktų pavėsinguose tarpuose: po lentomis, pavienėmis malkomis, šiferio lakštais, statybinėmis atliekomis, šiltnamių likučiais (plėvelės gabalais), išmesta buitine technika (pvz., matėm šaldytuvą, lovas ir panašiai), „laikiniai padėtomis“ padangomis ir panašiai;
- Po mulču ar ant jo (ypač, jei jis iš nupjautos žolės ar kitokios organikos);
- Aukštos žolės sąžalynuose (pvz., garšvose) ir po augalais su dideliais lapais (pvz., po rabarbarais, krienais, varnalėšomis ir panašiai).

REKOMENDACIJA: pašalinkite visas pastebėtas šliužų „slėptuves“ (anksčiau įvardintas), kurias galite pašalinti, o tų, kurių negalite sutvarkyti, naudokite kaip specialias vietas šliužų gaudymui ir naikinimui. Ispanai ir norvegai kompostą laiko keliuose sandariuose dengtuose konteineriuose (panašiai, kaip dabartiniai šiukšlių konteineriai, dažnai su ratukais), kuriuos kompostuoja skirtingų metų augalų atliekas (žr. 3 pav.).

3 pav. Sandarių dengiamų kompostinių dėžių pavyzdžiai (nuotraukos iš <https://www.gardenersworld.com/reviews/which-type-of-compost-bin-is-best/#TYPE>)

2. AUGANČIŲ DARŽO GĖRYBIŲ „IZOLIAVIMAS”

Jau ne vienerius metus ekologiškų ūkių (o tai mums, turintiems nuosavus daržus, labai tinka) savininkai, norėdami išvengti šliužų pagraužimų, nugraužimų ir bendrai bet kokios šliužų žalos, įsigudrino paruoštą sėjai dirvą „izoliuoti” naudodami įvairias barjerines priemones. Deja, druska labai laikina priemonė, kuri dirvą užsūdo ir augalai blogiau auga, o palijus – poveikio nebelieka.

VU išbandėme ir galime rekomenduoti tik dvi: varinę juostelę (4 pav., A) ant tvorelės ir dažus „Schnexagon“ (5 pav.). Varinė juostelė turi būti priklijuota ar net prikalta prie plastikinio, skardinio ar medinio paviršiaus, kad neatšoktų ir nebūtų tarpų, per kuriuos šliužai greitai prasmunka.

A)

B)

4 pav. Varinė juostelė, parduodama Lietuvoje ir išbandyta VU (A, nuotr. M. Adomaičio), tuo tarpu varinis tinklėlis, tikėtina yra irgi gali būti pakankamai efektyvus (B, nuotr. iš <https://www.amazon.co.uk/Betterware-Slug-Barrier/dp/B00JBGF07W>).

Repelentiniais dažais (5 pav.) galima padažyti net šiltnamio plėvelės apačią ir šliužai bus sustabdyti po vieno padažymo maždaug mėnesį (mūsų tyrimų rezultatas, nors instrukcijoje žadamas didesnis efektyvumas).

5 pav. Repelentiniais permatomais dažais galima uždažyti nepertraukiamą juostelę ant vazonų ar tvorelių sienelių ir šliužai neperlipa, nes nuslįsta (nuotraukos iš <https://www.slughelp.com/slug-deterrent-paint-schnexagon-new-remedy-slugs-snails-garden/> ir https://www.t-online.de/heim-garten/garten/id_78787590/schnecken-barrieren-schneckenzaeune-und-schnexagon-.html)

REKOMENDACIJA: Jei nedidelius plotus augalų apsitveriate medinėmis, metalinėmis arba plastikinėmis ne žemesnėmis nei 30 cm aukščio tvorelėmis, 5 cm įkastomis į žemę ir be plyšių, tai varinė ištisinė juostelė klijuojama arba tepama barjerinė priemonė **ant sauso paviršiaus ir dar turi para sausai nudžiūti**. Priemonės bus efektyvesnės, jei jos bus klijuojamos ar tepamos po 45° 5 cm kampo kraštelio, kuris apsaugo nuo saulės ir lietaus poveikio (tai prailgina efektyvumą).

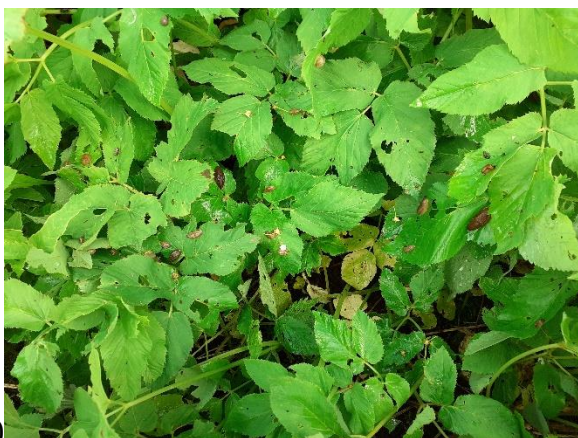
Kur įsigyti? Varinė juostelė (4 m ~ 4 EUR): <https://credo.lt/sliuzams-sraigems/varine-barjerine-juosta-nuo-sliuzu-ir-sraigiu-07060-65>

Dažai (375 ml ~ 14,99 EUR + siuntimas iš Vokietijos):

<https://www.hornbach.de/shop/Schnexagon-Lugato-375-ml/6057242/artikel.html>

3. ŠLIUŽŲ NAIKINIMAS

Invaziniai šliužai yra hermafroditai (dvilyčiai) ir kiekvienas iš jų padeda po 200-541 kiaušinių. 2021 metų birželio mėn. Betygaloje, prie muziejaus, apleistų sodybų garšvose rasta ~120 vnt./m² (6 pav.) ir suskaičiuotos trys generacijos, o tai reiškia, kad vienu metu augalų vegetacijos laikotarpiu galima rasti kiaušinių, suaugusių ir jaunų šliužų.

6 pav. Invaziniai šliužai ant garšvų (A) ir iš to pačio 1m² ploto surinkti dėžutėje (B) birželio mėn. viduryje. Dėžutėje (B) matome dviejų generacijų šliužus: šviesiai rudi poros savaičių amžiaus, jie subręstų ir poruotųsi rugsėjo mėnesį, tuo tarpu didesnieji turėjo risti iš kiaušinių pernai rudenį, jie liepos viduryje jau būtų galėję poruotis, bet buvo sunaikinti. (Nuotr. G.Skujienės)

Gerai apgalvokite, kokiose vietose naudosite nuodus ir reikia nusiteikti, kad su jais kovoti bus ypatingai sunku: vienkartinė nuodų dozė neišnaikins visų šliužų, nuodų reiks nuolat, kol šliužų kiekiai sumažės 10-12 kartų, o šalia nuodų kasdien reikės šliužus gaudyti ir naikinti.

REKOMENDACIJOS:

- Šliužų naikinimas turi prasidėti ištirpus sniegui ir tęstis iki sniego;
- Šliužų naikinimui naudoti kelias priemones iš karto: 1) nuodijimą, naudojant chemines priemones (moliuskicidus) šliužų „plitimo židiniuose“; 2) gaudykles (patys sulenda ir dalis žūna); 3) naudojant natūralius priešus (paukščius); 4) naudojant mechaninį-cheminį sutrynimą (pvz., kiaušinių) ar sušaldymą po surinkimo;
- Šliužų naikinimas, randant bent vieną šliužą, turi būti nepertraukiamas procesas;
- Šliužų naikinimui negali būti „laisvų plotų“: negali likti nė vienas neprižiūrimas plotas. Todėl rekomenduojama miestelyje skelbti „šliužų naikinimo dienas“ arba net „šliužų naikinimo savaites“, kai kaimynai padeda kaimynams susitvarkyti su šiukšlynais, kuriuose telkiasi šliužai: drėgnu apniukusiu oru visame miestelyje vienu metu vyksta intensyvus šliužų rinkimas ir naikinimas. Kiekvieno naikinimo metu turi būti siekiama sunaikinti visą invazinės rūšies populiaciją teritorijoje.
- Surinkus šliužus, niekada jų nepalikti gyvų, pvz., užberti druską uždarame kibire arba stiklainyje.
- Liepos – spalio mėn. ieškoti ir traiškyti šliužų kiaušinius: kilnojant ant žemės numestas medžio lentas, senus rakandus, buitines šiukšles, šiferio lakštus, apieškant komposto krūvas. Kiaušiniai balti rutuliukai, dedami krūvelėmis (1 pav. B)

3.1. CHEMINĖS PRIEMONĖS

Moliuskocidus visada reikia naudoti pagal instrukciją, vengti tiesioginio sąlyčio su produktu, dirbti su pirštinėmis, saugoti granules nuo gyvūnų, neužteršti vandens augalų apsaugos produktu ar jo pakuote (neplauti rankų ir drabužių, įrenginių šalia paviršinio vandens telkinių / vengti taršos per drenažą iš sodybų ar nuo kelių, nebarstyti šalia šulinių).

Geriausiai pradėti naudoti tuoj pat po augalų sėjos ar sodinimo, kai galimas vienkartinis paskleidimas visame plote, kurį galima pakartoti per sezoną kelis kartus. Moliuskocidus galima saugiai patalpinti į gaudykles šliužams. Tokias gaudykles galima naudoti arčiau vandens ir už kiemo ribų. Šliužų „santalkų-sklidimo taškų“ vietose jų gali būti nuolat (sezono metu), tik tuomet geriau gaudyklėse naudoti vietoj masalo (7 pav., A) ar slėptuvėse, pavyzdžiui, po lentomis ar šiferio lakštais (7 pav., B).

7 pav. Gaudyklės (A) arba slėptuvės (B) šliužams gali būti panaudotos nuodų padėjimui, apsaugant nuodus nuo kitų gyvūnų ir nuo išplovimo į vandens telkinius.

Kur įsigyti? <https://pigu.lt/lt/sodas-prekes-gyvunams/grauziku-kurmiu-naikinimas/kurmiu-grauziku-naikinimas/gaudykle-sliuzams-ir-sraigems?id=37984903>

EKOLOGINIAMS ŪKIAMS REKOMENDUOJAMOS priemonės su geležies ortofosfatu, kurias rekomenduojama naudoti ne daugiau kaip 4 kartus per sezoną, o prieš naudojimą (ir papildomai kai sausa) reikia sudrėkinti. Barstant reikia saugoti, kad granulės nepatektų ant augalų lapų ir žiedynų bei kad nepatektų į vandenį. Priemonė nėra įsisavinama augalų, nors fosforas yra viena iš trijų pagrindinių trąšų, atsakingų už augalo žiedynų ir vaisių formavimąsi, šaknų formavimąsi, nes čia naudojama forma nėra judri ir neprieinama augalams. Šliužai noriai ėda šias granules pora savaitių ir **daržovių nuėdimas sumažėja pusiau**, bet išoriškai šliužo kūno išvaizda nesikeičia (negalima suprasti ar šliužas paėdęs šios priemonės ar ne) ir **jis nemiršta** (priešingai, nei parašyta ant pakuočių !)

Lietuvoje galima gauti šių priemonių (8 pav.):

- **Ironmax Pro** (2,4 %, 5-7 kg/ha): 5 kg norma naudojama, kai yra mažas išplitimas arba 4–5 šliužai 1m², 6 kg norma naudojama, kai yra vidutinis išplitimas arba 6–23 šliužai 1m², 7 kg norma naudojama, kai yra didelis išplitimas arba 24 ir daugiau šliužų 1m².

Kur įsigyti? Kur detalesnė instrukcija: <https://www.agro.basf.lt/lt/Produktai/Agro-katalogas/Diverse/Ironmax-Pro.html#section-details>

- **Sluxx** (3 %, 5-7 kg/ha): 10 kg ~ 79 EUR

Kur įsigyti? <https://agrimatco.lt/product/sluxx-hp/>

- **Ferramol** (1 %, 2,5-5 g/m²): 500 g ~ 10,99-13,40 EUR, pvz., <https://www.mkds.lt/ferramol-500-g-moliuskocidas> ; <https://zaliastotele.lt/trasos-ir-augalu-prieziura/pesticidai/moliuskocidai/ferramolis-moliuskocidas-475103833001-546439.html>;

8 pav. Šliužų kontrolės priemonės: A) su geležies fosfatu; B) su metaldehidu (3%).

EFEKTYVESNĖS, BET NUODINGESNĖS priemonės yra su metaldehidu, kurias rekomenduojama naudoti dvejopai – jei šliužų daug ir jie pasklidę visur, tai nuodų granulės paskleidžiamos visame plote, ir tai atliekama ne daugiau kaip 2 kartus kas 7-14 dienų. Reikia prisiminti, kad vienam šliužui užtenka vienos granulės, todėl galima pasiskaičiuoti, kokį kiekį barstyti, tačiau rekomenduojama neviršyti 6.0 kg/ha. Jei šliužai telkiasi tik slėptuvėse, tuomet rekomenduojama nuodus pabarstyti ten, saugant nuo išplovimo į gruntinius vandenis – t.y. saugiose prieinamose dėžutėse su dugnu ir dangteliu. Palankiausia tai daryti galulaukėse, tarpvagiuose, netoli nešienaujamų teritorijų, griovių. Kartu reikia saugoti ir nuo nuodo patekimo į atvirus vandenis – negalima atvirai barstyti nuodo, jei vandens telkinys yra arčiau nei 10 m.

Šliužai, prisidėję nuodų (užtenka vienos granulės vienam šliužui), sugleivėja ir kurį laiką nebeėda, jei sausa – žūna, na o iškritus gausiai rasai, lyjant, po paros-dviejų gali atsigauti, todėl pastebėjus sugleivėjusį šliužą rekomenduojama jį dar nužudyti apipylus druska.

Lietuvoje galima įsigyti dviejų koncentracijų (3% ir 5%) metaldehidinių nuodų. Tyrimai VU atskleidė, kad poveikis šliužams vienodas, tačiau taršumas aplinkai skirtingas: šliužai noriau ėda 3% granules, ją paprastai suėda pilnai ir jų nelieta. Tuo tarpu 5% granules paprastai tik apgraužia, šliužui poveikis toks pat kaip ir nuo 3% granulės, tačiau likusi dalis granulės paprastai lieka, jos dažniausiai nebeėda kiti šliužai: tokiu būdu aplinka užteršiama.

DĖMESIO: metaldehidiniai moliuskicidai dalyje Europos šalių jau draudžiami, pavyzdžiui, Danijoje. Tyrimai rodo, kad nuodas labai greit gali su lietaus vandeniu nutekėti į lauko kanalizaciją ir paviršinius vandenis bei patekti į geriamą vandenį. Metaldehido koncentracija Jungtinėje Karalystėje vandens telkiniuose dažnai viršijo Europos Sąjungos norminius geriamojo vandens standartus, todėl jo gaminimas 2021 m. kovo 31 d. buvo uždraustas, tačiau platintojams dar leista prekiauti ir naudoti produktus iki 2022 m. kovo 31 d.

Lietuvoje galima gauti šių priemonių:

- **Gusto** (3 %, iki 6 kg/ha arba 0,6 g/m²): 500 g ~ 17 EUR

https://zaliastotele.lt/paieska?controller=search&search_query=Gusto&submit_search=

- **Lima Oro** (5 %, iki 7 kg/ha arba 0,7 g/m²): 750 g ~ 20 EUR

<https://zaliastotele.lt/trasos-ir-augalu-prieziura/pesticidai/moliuskocidai/lima-oro-moliuskocidas-750-g-477131539043-66996.html>

- **Meridian** (5%, iki 7 kg/ha).

3.2. GAUDYKLĖS

REKOMENDACIJA: tai tinkamas būdas specialioms, iš anksto susitartoms „šliužų gaudymo dienoms“ arba „šliužų naikinimo savaitėms“. Jei visame miestelyje vienu metu visose sodybose išdėliosite **gaudykles su jauku** (9 pav.), tuomet pagausite didelius kiekius šliužų vienu metu ir mažiau sugaišite laiko juos rinkdami.

ĮSPĖJIMAS: Tačiau, jei Jūs gaudote, o Jūsų kaimynas – ne (vadinasi, kaimyno darže yra „veisyklos“), arba Jūs neturite kaimyno, tačiau šliužai jau išplitę šalia upelio nepjautose žolėse netoli Jūsų sodybos, tuomet JUMS jaukas **TIK KELS PROBLEMŲ** – juo nuolat privilioosite vis naujus šliužų būrius iš aplinkinių veisyklų – ir Jūsų augalai bus nuolat nugriaužiami, nors pagausite daug šliužų.

Gaudykles galima pirkti sodininkams skirtose parduotuvėse arba pasigaminti patiems: tiks įvairūs vazonai, lėkštės, lentos arba įvairūs plastikiniai indai, pripildyti jauko. Jauku būti tinka daug kas: skystas jaukas (pvz., rūgstantis alus, cukraus ir mielių tirpalas ir panašiai) ne tik privilioja šliužus, bet jame jie gali ir paskęsti – tuomet gaudyklė privalo būti gilesnė (pvz., nupjautas plastikinis butelis) ir šliužas turėtų patogiai išliužęs prigerti; sausas masalas (pvz., maisto likučiai, rūgstančios bulvės, vištų lesalas, kačių ėdalas ir panašiai) šliužus tik pritraukia pasimaitinti. Įdomu ir tai, kad jauku gali būti naudojami žuvę šliužai (aišku, nelabai tiks, jei jie sugleivėjo nuo metaldehido ar druskos).

9 pav. Įvairių tipų gaudyklės invaziniams šliužams ir jų pasidarymo idėjos iš įvairių internetinių svetainių.

Jei gaudyklės klojamos ant žemės, tai patartina jas nuo žemės kilstelėti 1-2 cm, tuomet šliužai telksis po jomis.

REKOMENDACIJA: rekomenduojame gaudyklėse (7 pav.) išdėstyti nuodus, nuo kurių šliužai ne tik pasisotina, bet kurie veikia toksiškai ir šliužai dehidratuoja, sugleivėja, tampa nejudrūs ir toli nepasislepia, todėl lengva suradus sunaikinti.

3.3. NATŪRALŪS PRIEŠAI

Natūralūs priešai (ežiai, kurmiai, rupūžės, laukiniai paukščiai, plėšrūs vabalai, kirmėlės) pilnos apsaugos Lietuvoje neužtikrina, nes: 1) šliužai nevietiniai – jie nebuvo natūrali jų raciono dalis, todėl ėda nenoriai, atsitiktinai ir suėda per mažą dalį; 2) šliužai daugeliui plėšrūnų pernelyg dideli, be to yra įspėjamųjų spalvų, stipriai gleivėja – nėra patrauklus ėdalas; 3) natūralių šliužų priešų žmogaus kaimynystėje nėra daug; 4) šliužai dauginasi pernelyg gausiai, kad juos spėtų sunaikinti natūralūs priešai; 5) jei žmonės naudoja chemines priemones – šliužai gali būti toksiški.

Žmonės pasitelkia naminius paukščius (10 pav.): šliužus noriai lesa naminės antys, net mėsinės, o ypač antys Indijos bėgikės – jos surenka ir mažus, ir didelius šliužus. Augantys viščiukai ir vištos irgi noriai lesa šliužus, tačiau renkasi pagal dydį – pernelyg didelių nesulesa, jei yra nealkanos, todėl kai kurie ūkininkai šliužus pakapoja. Tačiau būtina prisiminti, kad galima leisti lesti tik tuos šliužus, kurie nėra prisiriję moliuskicidų, nes nėra tiksliai žinomas jų poveikis antriniam šeimnininkui (paukščiams) ar vėliau žmogui.

10 pav. Invazinių šliužų mėgėjos – antys.

4. ATSARGUMO REKOMENDACIJOS

Saugokitės ir saugokite nuo invazinių šliužų atvežimo ir platinimo:

- Jei jūsų kaimyno sode yra, o pas jus nėra: naudokite izoliacinius atitvarus (žr. 2 skyrių) visai savo sodybos teritorijai nuo kaimyno.
- Jeigu jūsų teritorijoje yra šliužų, nepervežkite vazonų su žemėmis į kitas vietas.
- Nepirkite augalų, komposto, daržovių iš prekyviečių, kur yra šliužų.
- Pirkdami ar parduodami augalus atidžiai apžiūrėkite ar žemėje ir ant augalo nėra šliužų ir jų kiaušinių.
- Prieš išvažiuodami iš vietos, kur yra šliužų, apžiūrėkite išvežamus daiktus, maišelius, mašinos apačią, ar jie neaplipę šliužais.
- Parsivežtus ar nupirtus augalus niekados iš karto nestatykite sode, darže, gėlynuose, o „izoliuokite“ atskiroje patalpoje, kur būtų šilta ir drėgna ir atidžiai stebėkite bent parą, ar nepasirodys šliužų šliūžių.
- Visados rastus šliužus ir šliužų kiaušinius sunaikinkite.

5. BAUDOS UŽ INVAZINIŲ ŠLIUŽŲ NENAIGINIMĄ

[304-2 str. | Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas](#)

Straipsnio redakcija įsigalioja nuo: 2017-09-01

Teisės akto redakcija įsigalioja nuo: 2021-06-18

304² straipsnis. Invazinių rūšių neteisėtas naudojimas ir valdymo priemonių nevykdymas

KEISTA:

2017 06 29 įstatymu Nr. XIII-551 (nuo 2017 09 01)

(TAR, 2017, Nr. 2017-11948)

1. Invazinių rūšių naikinimo, izoliavimo ar gausos reguliavimo priemonių nevykdymas užtraukia baudą asmenims nuo 30 iki 100 eurų ir juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims – nuo 60 iki 200 eurų.

2. Invazinių rūšių laikymas, auginimas, veisimas, dauginimas, mainymas, įvežimas į Lietuvos Respubliką, išvežimas iš Lietuvos Respublikos, vežimas per Lietuvos Respublikos teritoriją ar kitoks naudojimas pažeidžiant nustatytą tvarką užtraukia baudą asmenims nuo 200 iki 400 eurų ir juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims – nuo 300 iki 600 eurų.

3. Invazinių rūšių patiekimas rinkai, tyčinis paleidimas į aplinką ar tyčinė introdukcija pažeidžiant nustatytą tvarką užtraukia baudą asmenims nuo 300 iki 500 eurų ir juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims – nuo 800 iki 1500 eurų.

4. Už šio straipsnio 2 dalyje numatytus administracinius nusižengimus gali būti skiriamas invazinių rūšių konfiskavimas. Už šio straipsnio 3 dalyje numatytus administracinius nusižengimus privaloma skirti invazinių rūšių konfiskavimą.

5. Invazinėmis rūšimis laikomi Invazinių Lietuvoje rūšių sąrašė ir Reglamente (ES) Nr. 1143/2014 nurodytame Sąjungai susirūpinimą keliančių invazinių svetimų rūšių sąrašė nurodytų rūšių gyvūnai, augalai, grybai ar mikroorganizmai. Šio straipsnio nuostatos taikomos tik gyviems invazinių rūšių egzemplioriams ir galinčioms daugintis jų dalims, gametoms, sėkloms, kiaušiniams ar auginiams, taip pat visiems šių rūšių hibridams, kurių atstovai gali išgyventi ir toliau daugintis.

[24 str. | Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymo Nr. VIII-498 pakeitimo įstatymas](#)

Straipsnio redakcija įsigalioja nuo: 2021-05-01

Teisės akto redakcija įsigalioja nuo: 2021-05-01

24 straipsnis. Invazinių rūšių naudojimas, valdymas, gausos reguliavimas ir plitimo prevencija

1. Invazinių rūšių valdymas ir naikinimas, gausos reguliavimo ir naikinimo būdai nustatomi Invazinių rūšių valdymo ir naikinimo tvarkos apraše.

2. Invazines rūšis draudžiama tyčia paleisti į laisvę, introdukuoti, reintrodukuoti, perkelti ir įkurdinti aplinkoje.

...

6. Aplinkos ministerija ar jos įgaliota institucija priima sprendimus dėl invazinių rūšių plitimo prevencijos ir valdymo priemonių, nustato įpareigojimus vandens telkinių, žemės savininkams, naudotojams ir valdytojams dėl atskirų invazinių rūšių, kurios nurodomos Invazinių rūšių valdymo ir naikinimo tvarkos apraše, naikinimo priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti, kad

invazinės rūšys neplistų į gretimus sklypus ar vandens telkinius, įgyvendinimo. Įpareigojimai dėl atskirų invazinių rūšių naikinimo priemonių įgyvendinimo nustatomi atsižvelgiant į šių rūšių daromą neigiamą poveikį biologinei įvairovei, žmonių sveikatai, plitimo ypatumus ir į naikinimo priemonių veiksmingumą.

...

9. Aplinkos ministerija arba jos įgaliotos institucijos praneša Europos Komisijai ir kitoms Europos Sąjungos valstybėms narėms apie rūšių, įtrauktų į Sąjungos sąrašą, ankstyvą aptikimą ir likvidavimą, kaip nurodyta Reglamente (ES) Nr. 1143/2014, ir organizuoja šių rūšių likvidavimo priemonių taikymą Invazinių rūšių valdymo ir naikinimo tvarkos apraše nustatyta tvarka.

10. Uždaroje valdoje laikyti ir paplitę aplinkoje invazinių rūšių gyvūnai turi būti skubiai paimami iš aplinkos (sugauti, nužudomi arba sumedžiojami) laukinės gyvūnijos išteklių naudotojų lėšomis per Invazinių rūšių valdymo ir naikinimo tvarkos apraše nustatytą terminą.

6. KITA NAUDINGA INFORMACIJA

Valstybinė augalininkystės tarnyba informuoja (2021 m. birželio 18 d.):

http://www.vatzum.lt/lt/naujienos/kaip_saugiai_kovoti_su_sliuzais_ir_sraigemis_ /

Įvairių priemonių prieš šliužus importuotojai ir platintojai Lietuvoje:

- AB „Kauno Grūdai” H. ir O. Minkovskiu g. 63, LT-46550, Kaunas Tel.: +370 37 223317, Faks.: +370 37 223305, El.paštas: info@kkggroup.eu UAB „Scandagra“, Biochemiku g. 6, LT-57234, Kedainiai, Lietuva, Tel/fax: (8 347) 41551
- UAB „Agrochema” Jonalaukio k., Ruklos sen. LT-55296 Jonavos r. Tel. (8 349) 56 142, el. paštas: info@agrochema.lt www.agrochema.lt
- AB „Linas Agro” Smėlynės g. 2c LT-35143 Panevėžys, Lietuva Tel.: +370 45 507354 Faks.: +370 45 507351 www.linasagro.lt
- UAB „Agrokoncernas”, Vėrupės g. 1, Babtų kaimas, 54328 Kauno rajonas; Tel.: 8-37-490490; Faksas: 8-37-488244; el. paštas: info@agrokoncernas.lt
- UAB „Baltic Agro” Ukmergės g.322, LT-12106 Vilnius Tel.: 8 5 2701187 el. paštas: biuras@balticagro.lt
- BASF Agro Lietuva: <https://www.agro.basf.lt/lt/Produktai/Agro-katalogas/Diverse/Ironmax-Pro.html>

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Vilniaus rajono savivaldybės administracija, taryba, Rinktinės g. 50, LT-09318 Vilnius, Lietuva (2024-05-28 13:07:04)
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL INVAZINIŲ ŠLIUŽŲ NAIKINIMO
Dokumento rūšys	-
Dokumento registracijos data ir numeris	2024-05-28 Nr. A33(1)-6126
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Vladislav Kondratovič, Direktorius
Parašo sukūrimo data ir laikas	2024-05-28 12:44:00 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-C
Laiko žymoje nurodytas laikas	2024-05-28 12:44:05 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugos teikėją	RCSC IssuingCA,VI Registru centras - i.k. 124110246,RCSC,LT
Sertifikato galiojimo laikas	2023-05-02 16:13:29–2025-05-01 16:13:29
Parašo paskirtis	Registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Dokumentų valdymo sistema DocLogix, DocLogix
Parašo sukūrimo data ir laikas	2024-05-28 13:06:58 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-EPES
Laiko žymoje nurodytas laikas	-
Informacija apie sertifikavimo paslaugos teikėją	RCSC IssuingCA,VI Registru centras - i.k. 124110246,RCSC,LT
Sertifikato galiojimo laikas	2022-05-24 14:25:45–2025-05-23 14:25:45
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	DocLogix v12.8.7.0
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Tikrinant dokumentą nenustatyta jokių klaidų (2024-05-28 13:07:04)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2024-05-28 13:07:04 atspausdino Aušra Daugirdienė
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-